

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան հան-	
դերձ Օրարերրով 180 դլ	
Վեցամսեայ „ „ 100 „	
Գաւառաց համար Տարեկան հան-	
դերձ Օրարերրով 200 „	
Վեցամսեայ „ „ 100 „	
Մեծ քիւը 2 դլ	
Օրարեր	20 գր.

ԼՐԱ. ԳԻՐ

Մանուշանց տօղը մէկ անգամի համար
Յղի երկու անգոտիք համար 2 դլ.
Դուրս գոցած լրազրաց նամբու ծախ-
քք Խմբագրութեան վրայ է:
Ի. լրազրյան վիքարեկեալ համակ կամ օր
եւ իցե զրաւրիւն Խմբագիր=Տեօրի-
նին պիտի Աղջոռք ։ Եւ նանքու ծախ-
քքն այ դրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 ՕԳՈՍՏՈՒ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հին ատենները, երբ միայն կառավարութիւններն իրարու հետ կը պատելուազմէին, յաղթող և յաղթեալ տմեն բան իրենց մէջ անօրիննելէ ետև տեղերնին կը դառնային, և մէկն իր յաղթութեանց պատուղը կը փայելէր, միւսոն ալ յաղթուելով աելց կը նատէր, կամ եթէ բոլորովին ակարացած չէր, իր պարառութեան գարմանը նոր գաշնակցութեանց, նոր զօրաժողովներու կամ նոր մերենայութեանց մէջ կը փնտըռէր. Աւմին ամեն բան կը անօրիննէր, կը վճռէր և կը վերջացընէր. Խսկ ժողովուրդները, տէրութեանց կոր կամակատարներն էին, այսինքն միայն զօրք և տու լր տալու միջոցներ, Թագաւորաց աշխարհակալութեան նպատակն ալ ուրիշ բան չէր՝ եթէ ոչ ոյս միջոցներն աւելցնել:

❖ Տալեբաղդաբար քանի որ աշխարհ իմացականութեան մէջ յառաջ գնաց, բիրտ ուժն և մէկ կամքի մը միլիոնաւոր կամաց վրայ ունեցած բացականաւոր աշխառութիւնը տկարացաւ: Այս գեղեցիկ և սքանչելի աեսարանը կարճ ժամանակի գործ չէր. բնութիւնն իր ամենէն ընաշխարհիկ հրաշալեքը քանի մ' աւուր մէջ չհասցըներ, այլ տարիներ և երրեմն գտրեր կը պահանջէ: Քիմիական ոսկի շինողները զանազան նիւթեր հալոցի մը մէջ լորնելով կրնան շուտով գեղշնագոյն մետաղ մը բարձրել, բայց շին. ծու է. Ճշմարիտ ոսկին՝ զոյանալու համար՝ երկար ժամանակ արեգական ճառագայթներուն և երկրիս բերքնաւոր արգանգին կը կարօտի: Այս է յառաջ դիմութեան օրէնքը: Երանի՞ այն աղքին որ կը հասկըսայ զայն և իմացականութեան քուրացին մէջ կը մանէ չէ թէ շինծու ոսկիի նմանելով՝ այլ իրօք զտուելով՝ պէտք եղած քաղաքակրթութեան աստիճանին համար համար:

Բրակի հաշտութիւնը գերմանական պատերազմը վերջացաւց . բայց Գերմանիայ ներքին կազմակերպութիւնն այլ վերջացած է . Ենցուշտ եթէ ասկից դար մ' առաջ ըլլար՝ բաւական էր որ Բրուսիա յաղթէր . յաղթութեան իշխաւութիւնին իր ստից ներքին կը խսնարհեցրի ոչ միայն թագաւորները գուք սերն ու իշխանները , այլ և անսնց ժողովուրդներն ալ . Սակայն հիմա Պ . ար Պիտանը՝ որչափ և միասկետական սկըզբան յարեալ ըլլայ , պատերազմէն եան աւելի մեծ զորք մ'ունի գերմանական ազգին հետ ուստի թէ և անկեզծ ազատամառ թեամբ ժողովը ոց քուէարկութեանը չդիմեց Հ լեզվիկ- չօլթէ իմի , Հաննովրին Հեսի և Պրանքֆորթի երկինները Բրուսիայ հետ միացնելու համար բայց զննէ ընդհանուր քուէարկութեամբ ի համար 1556 Պաղլիս և Խառլիս մէջ հաստատած հոչկատոր դաշնակրութեան սահմանաձ ոպրմանաժամի բար

Գերմանական խորհրդարանը Բը-
րուսիոյ և անոր հետ միացեալ երկիր-

ներուն երեսփառաններէն միայն պիտի
բաղկանայ . խակ Սաքսոնիա , Գլուխէրա
և Ա կիթէմպէրկ գուրս պիտի մնան .
բայց և այնպէս Բրուսիա տակաւին ՅՈ
միլիան գերմանացւոց ներկայացուցիչն
ըլլալով՝ Գերմանիայ մէկ ծայրէն մին-
չե միւսը մեծ ազգեցութիւն պիտի ու-
նենայ , և Տրէլանի , Մունիխի , Շթութ-
կարտի խորհրդարաններն և մինչեւ ան-
դամ Պէրլինի երեսփառաններն ժողով-
վեն իրենց կարևորութիւնը պիտի հօ-
րուսանին Գերմանական խորհրդարա-
նին քով . Ուստի՝ ինչպէս որ տակից
առաջ ալլասած ենք , Գերմանիայ ներ-
քին գործոց կարդագլուռութիւնն այս
խոսհաւասաննեն որումանան հետեւու

Բարակի հաշտութիւնն առայժմ մի այն մեկ մեծ խնդիր մը լրածածէ, այն է Գերմանիոյ մէջ Բրուս վկայ տիրապետութիւնը։ Անդղասկան լրադիլներն այս մեծ փոխականութեան վրայ իրենց խնդակցութիւնը կը շարունակեն։ Մօր նինկ-Հերքլա՛ որ ըրսո Տէրպիի բերանը կը համարուի, Անդղիոյ և Որուսիոյ իրենց հեռաւոր երկիրներուն հօգերովն զբաղեալ ըլլալը և՝ Կարուէն կայսեր գահակալութենեն՝ ի վեր Եւրապայի մէջ Գաղղիոյ բանեցուցած գերագոյն և միակ ազգեցութիւնը ցցոյ տալով՝ կըսէ թէ այսուհետեւ ուրիշ տէրութիւն մ'ալ՝ որ Գաղղիայէն վար չմնար՝ անոր քով պիտի գահակալէ՝ ի մեծ գոհ հութիւն աշխարհի։

ବୁଦ୍ଧିରେ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ପରିଚୟ ଦିଲା
ଯାଏ ତାହାର ବ୍ୟାପକ ଜୀବନରେ ଆଶ୍ରମ କରିବାର
ପରିଚୟ ଦିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆଶ୍ରମ କରିବାର
ପରିଚୟ ଦିଲା

Ե՞նչ պիսի լնէ Ա . Պատը երբ
զաղղիսկան զօրքերը Հոռոմէն մեկնին
Ըյս խնդիրն իր բոլոր հարեւորութեամբ
զարձեալ քաղաքագիտաց ուշադրու-
թեանը պիտի ներկայանաց , երբ Խոսա-
լոցիք Եւսորիս հետ գործերնին վեր
ջացընելով գառնան և Հոռոմն իրենց
մայրաքաղաք խնդրեն . Ոմանք կը հա-
ւասեն թէ Ա . Պատն իր աշխարհա-
կան իշխանութեան փոխանորդ պիտի
կարգէ Մարգումն կայսրը . ոմանք ալ-
ուրիշ ոչինչ նուազանհաւատալի լու-
րեր կը հնարեն : Բայց աւելի հաւա-
նական է որ Ա . Պատն՝ առանց իր տե-
ղին շարժելու՝ ապագայն երկանցն ըս-
պատէ :

Սոկայն վերջին ատեններս Եւ բոպայի
մէջ անցած անցքելը՝ ոչ միայն Ա.Պ.Պապին
քաղաքական իշխանութեան, այլ և
կաթոլիկութեան ալ մեծ հարուած մը
համարուելով, կաթոլիկ չեղող աղքաց
զորօրինակ Անգելոյ, Միացեալ Նա
հանդաց, Բրուսիոյ, Ուսւսիոյ, և այլն
ըրած հսկայաբայլ յառաջդիմութիւնն
ները նկատող անձնիք ինտիմ կը յարու
ցանեն թէ արդեօք կաթոլիկութիւնը
իր միջնադարեան գրութենէն բնաւ չեւ
տորելուն համար իր անկմանը մօտեցած
չէ։ Այս ծանր ինդիվիւդ՝ թէ և մեր նիւ
թէն գուրս է, բայց արդեն եւրոպական
քանի մը կարեւոր թե՛թերու՝ ինչպէս
նաև Աէճմուսոյի Հավասար պատուա
կան լըտքայն մէջ յուզուած ըլլալով
անօդուած չենք համարիր մենք ալ հա
մառած տեսութեամբ մը ոլորդեւ մեր
յաջորդ թուոյն մէջ։

Անգղիս Պիլտինկէմ քաղաքին մէջ
ընտրական խուռանց խնդրոյն համազ
ժողովդական մեծ գումարում մ'ալ
եղաւ, ուր երկու հարիւր յիսուն հա-
զար հոգիէ աւելիք բազմութիւն մը կար
և ուր Լ մնարացէն և ուրիշ բազմունե-
րէ անհամար անձինք դայած էին, Պ.
Պլայֆ առենախօսութիւն մ'ըրաւ որ
մէկ ժամէն աւելիք տեղ, և իր սովոր
բական աղասամառութեամբ աւ ճարտար-
խօսական տաղանդով ժողովւրդն յոր-
դորեց որ օրինաւոր միջոցներով իրենց
իրաւունքը ձեռք բերեն: Ժողովն ալ
հետեւեալ որոշումն ըրաւ: « Որովհե-
աներիկայ հասարակաց խորհրդարանը
նախորդ կառավարութեան ներկայա-
ցուցած Ընտրական օրինաց առաջոր-
կութիւնը մերժեց, մեր վաստիութեան
և օժանդակութեան բոլորսվին անար-
ժան է, և Մեծին Ռիժանիոյ հասա-
րակութեան բաղանաց ներկայացուցիչ
չէ: ուստի պարտաւորութիւն յանձն
կառնունք որ ամեն օրինաւոր միջոց կ'
դորձ դնենք ընդհանուր քուեարիկու-
թիւն ձեռք բերելու համար, իրեւ մի-
ակ արդար հիմն երեսփոխանական գլո-
րութեան՝ հանգերձ բաղանի քուեար
կութեամբ, որ միայն կինոյ ընտրու-
թեանց մէջ ապօրինաւոր ազգեցութիւն
ներէ ժողովուրդը պահպանել»:

նելու եռանդեամբ բորբոքած, միշտ արժէ.
գոհութիւն ցոյց կուտանի Անդվիզ գէտ
և անկախութիւն ձեռք բերելու կաշ-
խատին : Այս տեղոհութեան պատճա-
ռաւ շարունակ Իրանացի բնակիչներն
Ամերիկա կը գտղթեն, և ասանկով քա-
նի մը տարրուան մէջ Իրանացի բնակչաց
թիւը 10 միլիոնէն 6 միլիոնի իջած է .
Իսկ ամերիկ սոյիք բանիւ և գործով միշտ
կը քաջալերեն իրանացիները, պար այս
օրերս նորէն Քանատացի վրաց յարձա-
կելու կը պատրաստուին, և Քանատա-
ցի կառափարիչն ալ իր զրաց մէկ մասին
վրաց վասահութիւն չունենալով, վասն
զի ֆէնիանութիւնը դադանազէս անոնց
մէջ ալ տարածուեր է , Անդվիզէն օգ-
նական զօրք խնդրած է : Զ յուսացուիր
որ ֆէնիանութիւնը կարենայ առ այ-
ժըմ Անդվիզ զօրութեանից յաղթել,
բայց միշտ անոր անհանգառութիւն կըր-
նայ պատճառել և օր մ'ալ վերջապէս
յաջողելու պատեհութիւն գտնել :

Ախարէլիայի Խըզուցք քաղաքին մէջ
լեհ աքսորելոց հանած ազգասիրու-
թեան վրայ հետեւեալ տեղեկութիւն-
ները կը դանենք այս անգամ եւրոպա-
կան լրագրաց մէջ :

Իլբուցքի բոլոր գործարաններն եւ
հանքերն արդէն լեհ աքսորեաններով
լցուած էին, որոց թիւն երթառվ կա-
ւելնարք Որուսայ կառավարութիւնը՝ որ
զանոնք կաշխատեցընէ թեթև թոշակ
մը տալով, որոցիր եր երկու նոր ճամ-
րաներ շնուր, մէկն Իլբուցքէն՝ Անօ-
չո՛ մինչև Զինասատանի սահմազլու խր-
և միւնք Ըմաւը դետին եղելքէն մինչև
Ծէդրութափակարի:

Աքսորեալները խումբ խումբ բաժ
նուած և խաղախներու պահպանու-
թեան ներքե գրաւած էին, որոց հր-
լամանատարներուն յանձնուած էր տք-
սորելոց աշխատութեանն և ազդուս-
տին վայ հոկել։ Բայց այս հրամանա-
տարներն իրենց յանձնուած խեղձերուն
թշուառութեանը վայ չդիմով, ա-
նոնց սահմանուած թոշակին մէկ մասն
իրենք կը գողնոցին։

կումբ մաքսուեալներ, 1200ի չափ,
Եւհաստանի զանազան կողմերէն եկած
Պայքալ Ծին մօտ վայրենի երկրի մը մէջ
կը գանուեէն, ուր իրենց թոշակին հար-
խւրէն մէ կն հազիւ ձեռքերնին կը հաս-
նէր և մնացածը Ուսւաց հրամանար-
ները կուտէին : Այս պատճառաւ սար-
սափեկի սով մը և անոր հետ թիֆօ հի-
ւանդութիւնն ինկաւ աքսորելց մէջ:
որը թէե բողոքներ կը դրէին բարձրա-
գոյն իշխանութեանց, բայց կամ տեղը
չէին համեմէր, կամ լսելի չէին ըլլար +
Ա երջադէս անմեղ լեհացիի մը տրը-
ւած խարազանի հարուածներն աքսո-
րելց համբերութիւնը հատցուց, և
անցեալ յունիս 20-21ին յուսահատու-
թեամբ Ուսւս զինուորաց վասյ ինկան
և զանոնք դէնընկէց ըլլին : Եւհացինե-
րէն ոմանքը պաշարներուն մերասեաչին

վասյ ի յնուղու սպաննեցին, ըստ համար հրամանատարը ձերբակալ ըլին, և ըս-

